

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

8 Quibus ex causis donatio reuocari, aut rescini queat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Quibus ex causis donatio reuocari, aut rescindi queat.

CAPVT VIII

P R I M O quæritur, An donatio reuocari possit voluntate donatoris, ita vt tantummodo, quia cum peniteat donasse, rescindere donationem queat. Titulus 56. in Codice, lib. 8. est De Reuocandis donationibus. Respondeo, minime, vt legitur ex l. Senatus. §. 1. ff. de Donationibus. Et l. Generaliter, C. de Reuocan. donationibus. Et l. Verum, de conditionibus. appof.

Quemadmodum alii etiam contractus nominati non dissoluntur, si sola penitentia ducti, qui contraxerunt, dimittere volent. l. Si penitentiam, ff. de conditionibus ob causam. Hoc autem locum duntaxat habet in donatione, quæ simpliciter fit gratis, & liberaliter: nam si debitor creditori remissionem centum aureorum, eo quod nihil inde sperabat, vel alicuius damni deuitandi causa, potest sibi retinere aliquid ex bonis debitoris inuentum, vel ab alio sibi oblatum, eo modo, quo possunt accipere, & retinere ceteri, qui sunt damno infecti ab aliquo, perinde ac si non donassent: quoniam prædicta creditoris donatio non est simpliciter gratis & liberaliter facta.

Secundo quæritur, An possit donator reuocare donationem ex eo, quod ingratus illi sit is, cui aliquid donauit? Potest reuocare, quinque ex causis, l. vlt. C. de Reuocan. donat. Et cap. vlt. de Donat.

Prima causa est, cum is, qui accepit, intulit donatori atrocem iniuriam: atrox autem iniuria spectatur ex qualitate iniurie, ex loco, & ex persona. Insit. de iniuriis, §. Atriox, Et Glossa in l. vlt. C. de Reuocan. Donat. vt puta si donatorem furem, sicarium, maleficum, proditorem, vel hæreticum, cum non sit, compellauerit in loco publico.

Secunda, si impius & violentus in donatorem manus iniecerit.

Tertia, si donatoris rebus graue damnum intulerit.

Quarta, si donatori vitæ periculum fuerit machinatus, etiam si rem ad effectum minime perduxerit.

Quinta, si conditionem in donatione appositam non impleuerit. c. Verum, de condit. apposit. Et Panormitanus in cap. vlt. de Donat. num. 3. addit sextam causam; nempe, si donatori egentia alimenta denegauerit, quamuis in hoc casu Glossa iuris civilis contraria reperitur, nam in l. vlt. C. de Reuocan. donationibus, dicit hanc causam sufficere, sed in l. Condemnationem, ff. de Reg. iur. docet donatarium non compelli ad alendum donatorem inopem, quia hoc iure non probatur. Cynus, teste Panormitano in l. vlt. C. de Reuocan. donat., ait, ob hanc causam reuocari posse donationem, si facta fuerit in magna rerum quantitate; sed non item; quod approbat ipse Panormitanus ibidem. Ex his causis si fuerint in iudicio dilucidis argumentis comprobata, donatio reuocari potest à donatore, l. vlt. C. de Reuocan. donat.

Item donatio à Patrono facta liberto, reuocatur etiam, quia libertus patrono obsequium præstare neglexerit. Immo repetitur etiam res emptæ per liberum pecunia donatoris. l. 1. C. de Reuocan. donat. sed non admittitur libertas ipsa, l. Solo, C. de Liberali causa.

Tertio quæritur, An hæres donatoris possit donationem rescindere, si is, cui donatum est, ingratus in donatorem extiterit, non in ipsum hæredem? Minime. l. vlt. C. de Reuocan. donat. quia hoc ius quod habet donator, est personale, & proinde ad hæredes non transit.

Item donator eo ipso quod tacuit in vita, videtur ve-

niam condonasse. l. vltima, C. de Reuocan. donat. Hoc autem locum habet in donatore, qui nouit ingrati donatarii vitium, & qui potuit per tempus, antequam decederet, donationem reuocare.

Quarto quæritur, An donatio sub conditione, vel sub modo, vel ob causam facta, possit reuocari à donatore solum penitentia ducto? Respondeo, donationem, adhuc conditione pendente, dissolui non posse, quia talis donatio futurum tempus expectat, vt conditio impleatur: quare si conditio expleta non fuerit, nequit donatio reuocari, quia effectum sortita non est; conditione verò deficiente, etiam non reuocatur, quoniam quod non est, reuocari non potest, vnde perinde erit, ac si donatum non esset. c. ad dissoluendam, de Desponsatione impube. expleta autem conditione, reuocari non potest, quia est simplex, & pura donatio.

De donatione verò sub modo facta, distinguendum est: quia aut modus fuit finis, cuius gratia facta est donatio, & tunc reuocari potest, si modum non impleuerit is, cui res donata fuit: Aut non fuit finis donationis, sed tantum causa mouens donatorem ad donandum, & non reuocatur deficiente modo.

Vnde in l. Mania, ff. de Manumissis testamento, libertas, quæ legata fuit tribus seruis sub hac conditione, vt alterius mensibus accenderent luminaria supra ipsius Meruæ testatricis sepulchrum, non admittitur, quamuis modus non fuerit impletus: sed solum coguntur serui liberi effecti, testatricis iussum exequi, lex enim modum considerauit, non vt finem, cuius gratia facta sit manumissio, sed vt causam mouentem, & impellentem Mæuiam testatricem ad manumittendos seruos.

Quinto quæritur, An donatio gratia Ecclesie, vel communis boni, & pietatis causa sub modo facta, reuocari queat, si modum ecclesia non impleuerit? Respondeo, minime, nisi fuerit in donatione expressum, vt reuocari, deficiente modo, possit.

Sexto quæritur, An donatio rescindi queat, eo quod sit inofficiosa? Dicitur inofficiosa donatio, quando donator non retinet tantum patrimonium, quantum exigit legitima portio filiorum, quando videlicet pater tantam patrimonii quantitatem donat, vt filiis adimat legitimam portionem? Respondeo, rescindi potest, vt constat ex Glossa in c. Si quis irascitur, 13. question. 2. Et in c. Sumi, qui opes, 17. question. 4. quemadmodum inofficiosum dicitur testamentum, quia sit factum contra officium pietatis: nam officium pietatis in filium est pietas, qua pater debet liberis legitimam patrimonii portionem. Donatio igitur, quæ est inofficiosa, re ipsa, & consilio, siue re tantum, si facta sit vni ex liberis, infirmatur ex parte, quatenus facta est immodicè, ita vt alios filios pater priuauerit legitimis portionibus. Rescinditur itaque portio quatenus suppletur legitima aliorum filiorum portio, iuxta id, quod habetur in l. Liqueat, de inofficiosis donationibus. Si verò sit facta extraneis, ita tamen vt fuerit inofficiosa re tantummodo, etiam pater aliquid filiis reliquerit, ex parte quoque reprobatur, vt filiis detur legitima, & debita portio, vt patet ex l. Omni modo, C. de inofficio. testamento. Et l. 2. Et 3. C. de inofficiosis donationibus. Quod si fuerit inofficiosa re, & consilio, aut nihil pater filiis reliquerit, labefactatur donatio in totum, Glossa in c. Si quis irascitur, 12. question. 2. Bartolus in l. Tria, §. Imperator, ff. de legat. 2. Ballus, Dinnus, Angelus, Panthus, Salicetus in l. 1. C. de inofficiosis testamentis. Porro si donatio sit inofficiosa re tantummodo, rescinditur, etiam, quatenus est immoderate facta. Dicitur inofficiosa re & consilio, vt ait Glossa in l. Et l. Si liqueat, C. de inofficiosis donat. quando reuera est immodica, & animo fraudulento ac doloso facta, hoc est, quando rem facit pater sciens & prudens, vt noceat filiis. Fraus enim committitur, cum pater odio, vel ira motus filium

exheredat, aut quando in fraudem liberorum, vel credito-
rum facit donationem immodicam.

Septimo quaeritur, An donatio facta ab eo, qui libe-
ros non suscepit, infirmari, & rescindi queat ob filios,
qui postea orti sint? Respondeo in hunc modum: aut
facta est donatio extraneo, & reprobat in totum ipso
iure, quia donator hoc voluisse tacite videtur, *l. Si un-
quam C. de Reuocan. donat.* & Glossa ibidem. Aut facta
est donatio vni ex liberis, videlicet filio emancipato: Aut
propter merita eius in patrem, & tunc infirmatur, so-
lum ex parte, videlicet quatenus suppletur legitima por-
tio filiorum, qui postea nati fuerint. *l. Si totus, C. de Re-
uocan. Donat.*

Quid si donatio facta est Monasterio, siue Religioso
conuentui? Respondet Panormit. in cap. vlti. de Donat.
non rescindi in totum, quia monasterium loco filii habe-
tur; & quia donatio facta est fauore animæ, & pie causæ,
cui non minus est patrocinandum, quam filio. *Authent. Si
qua mulier. C. De Saecrosan. Eccles.*

Quid item, si donatio facta sit Ecclesiæ? Respondet
Glossa in cap. vlt. 17. quæst. vlt. C. de. *Ut lex continentia 17.
quæstion. 2.* non reddi irritam nisi ex parte, quia est facta fa-
uore pietatis.

Octauo quaeritur, An donatio irrita sit ipso iure, an
verò ea irrita reddatur, querela interposita? Respondet
Bartolus ipso iure irritam esse, ita vt res condici, & vin-
dicari possit, quando donatio rescinditur propter ortum
filiorum subsequutum: at verò quando infirmatur tam-
quam inofficiosa, tunc non nisi interposita querela, *Glossa
in l. C. de Reuocan. donat.*

Quid si pater iurauit nihil se facturum contra donatio-
nem? Respondeo cum Bartolo, iururando non confir-
mari talem donationem, quia reuocatur donatio non fa-
uore patris, qui iurauit, sed fauore filii.

Nono quaeritur An possit adhiberi remedium, ne do-
natio reuocetur, videlicet si donator denunciet, vel pa-
cificatur, vel iniuriarum interponat? Respondeo, quan-
do donatio reuocatur fauore filiorum, nihil prodesse, si
pater renunciet: at verò prodesse, si reuocetur donatio fauore
ipsius patris.

Factum item, ne donator reuocet donationem præ-
textu ingrati animi in eo, cui facta est donatio, non valet,
quia est contra bonos mores. Præterea donatio simpliciter
facta, & iururando firmata, reuocari potest ob filios
postea natos.

Decimo quaeritur, An donatio remuneratoria reuoca-
ri queat ob easdem causas, ob quas reuocari potest do-
natio absolutè, & simpliciter facta? Respondeo, mini-
me: ita enim colligitur ex *l. Si pater. ff. de Donat.* idque
docet Panormitanus in cap. vlt. de Donat. vbi ait, leges
& iura de reuocanda donatione locum habere dumtaxat
in his donationibus, quæ non sunt gratia remunerandi
beneficia.

Quares, Quid sit iudicandum, quando facta est do-
natio consanguineis, & dubii sumus, an ea facta sit cau-
sa linguinis & generis, an verò gratia remunerandi? Re-
spondeo, probabiliter esse credendum factam esse
causa linguinis. *l. Tutor, §. Qui à tu-
tore, ff. de excusatione
tutor.*

* *
*

De donatione inter patrem, & filium.

CAPVT IX.

PRIMO quaeritur, An valeat donatio inter patrem,
& filium, hoc est, si pater filio familias aliquid do-
net, An eiusmodi donatio iure communi subsistat?
Respondeo, patrem filio, in eius potestate constituto, do-
nare non posse, nec donationem valere. *l. vltima. C. de
Impuberib. C. l. Donationes, quas parentes. C. de Donat.
inter virum & uxorem.* Et ratio legis est, quia quam-
diu filius est in potestate patris, ipse & patet pro vna perso-
na habetur in iure. Item, quod filius familias acquirit,
non sibi, sed patri acquirit; nisi acquirit ex militia, vel
quasi militia, vel aliunde, quam ex bonis patris. *Instit.
Per quas personas nobis acquiritur & quod acquirit, nec
momento aliquo subsistere in persona eius potest. l. Pla-
cet. ff. de Acquirend. heredi.* Vnde fit, vt donatio inter ipsos
iure communi minime consistat.

Secundo quaeritur, An dentur aliquæ causæ, in quibus
vim & locum habeat donatio inter patrem, & fi-
lium? Respondeo, quasdam causas esse iure communi,
ex quibus talis donatio facta valet: quas aliqui reducant
ad quatuor, alii ad decem, alii ad plures: & reuera quatuor
sunt præcipuæ.

Primo, Quando pater donat filii causa dotalis, vel pro-
pter nuptias, *l. Pomponius Philadelphus. ff. Familia erascun-
da, C. l. vltima. C. de Donat. ante nuptias.*

Secundo, quando pater donat mobilia bona, vel res se
mouentes filio familias eunti in castra militiae causa. *l. Si
filius familias. C. Familia erascunda,* non tamen si donet
prædia, vel alia bona immobilia. *l. eadem.*

Tertio, quando pater remittit filio familias usufruc-
tum, quem habet in bonis illius aduentitiis. *l. Cum oportet.
§. Sin autem. C. de Bonis, qua liberis.*

Quarto, quando pater donat aliquid filio ratione ali-
mentorum, quia pater filio iure naturali alimenta debet.
Vnde talis donatio, cum sit ob causam, & iure, & æquita-
te naturali cogente, non est proprie donatio.

Secundo quaeritur, Quid causæ sit, cur leges & iura vo-
luerint, ne pater filio donet? Respondeo, esse patriam po-
testatem: vnde si pater donat emancipato, donatio rata &
firma est.

Item si donauerit filio, qui tantum est naturalis, quia
eiusmodi filius non est in potestate patris. *Instit. de Patria
potesta. in princ.* Insuper si mater filio donauerit, quia fi-
lius non est in potestate matris. Præterea, si filius patri, vel
matri donauerit.

Tertio quaeritur, quando filius familias potest donare
patri? Respondeo, in certis quibusdam causis.

Primo, quando filius familias habet peculium ca-
strense, vel quasi castrense, tunc ex huiusmodi peculio po-
test donare patri. *l. Cum oportet. §. excepto. C. de Bonis, qua
liberis.*

Secundo, quando filius familias habet aliquid donatum
à Principe, *l. Cum multa. C. de Bonis lib.*

Tertio, quando, filius familias habet peculium aduen-
titium, in quo usufructus patri acquisitus non est, veluti
cum aliquid filio familias relinquatur ab auctore, vel proauo,
vel ab alio extraneo ea conditione, ne in eo pater usufruc-
tum habeat, *Glossa in Authen. Idem est. C. de Bonis,
qua liber. Et in Authen. vt liceat matri collat.*

Quarto, quando filius familias ad hereditatem fratris,
vel sororis vna cum matre admittitur: ex qua causa patri
non acquiritur usufructus in portione filii. *Authen. de Ha-
red. ab intestat. §. Si vero collat.*

Quinto,